

УДК 634.733

Код UPOV:VACCI
VACCI_ANG
VACCI_COR
VACCI_FOR
VACCI_MYD
VACCI_MYR
VACCI_VIR
VACCI_SIM

МЕТОДИКА

**проведення експертизи сортів Лохини підроду *Vaccinium* роду *Vaccinium* L.
на відмінність, однорідність і стабільність групи плодових, ягідних,
горіхоплідних та винограду на відмінність, однорідність і стабільність**

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів Лохини підроду *Vaccinium* роду *Vaccinium* L. та їхніх гібридів.

2. Необхідний рослинний матеріал – рослини

1) Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається садивний матеріал для експертизи сорту.

2) Мінімальна кількість садивного матеріалу на один пункт дослідження закладу експертизи має становити 5 рослин з трьома добре розвиненими пагонами.

3) Садивний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

4) Садивний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

1) Тривалість експертизи

Експертиза має тривати два незалежні цикли задовільного плодоношення, за необхідності експертизу продовжують на третій цикл.

* Використано документ UPOV TG/137/4, 2007.

2) Місце експертизи

Експертизу проводять у двох пунктах дослідження закладу експертизи (основному та додатковому)

3) Умови для проведення експертизи

Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

4) План експертизи

Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше п'ять рослин. Рекомендована схема розміщення рослин $3,0 \times 1,0$ м.

5) Метод дослідження

Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG – разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS – вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG – візуальна разова оцінка групи рослин;

VS – візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

6) Кількість рослин / частин рослин

Експертизі підлягає щонайменше 5 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG – разове вимірювання 5 рослин або 10 частин рослин (наприклад, висота);

MS – вимірювання окремих, попередньо визначених 5 рослин або 10 частин рослин;

VG – візуальна разова оцінка 5 рослин;

VS – візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 5 рослин або 10 частин рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

1) *Експертиза на відмінність*

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

2) *Експертиза на однорідність*

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1 % за рівня ймовірності 95 %. У вибірці з п'яти рослин нетипові не допускаються.

Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

3) *Експертиза на стабільність*

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- рослина: габітус (ознака 2);
- плід: забарвлення шкірки (після видалення нальоту) (ознака 27);
- рослина: тип плодоношення (ознака 31);
- час початку цвітіння на однорічних пагонах (ознака 33);
- сорти з плодоношенням на однорічних пагонах і пагонах поточного сезону. Час початку цвітіння на пагонах поточного року (ознака 34);
- час початку досягання плодів на однорічних пагонах (ознака 35);
- сорти з плодоношенням на однорічних пагонах і пагонах поточного року. Час початку досягання плодів на пагонах поточного року (ознака 36).

Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – див. пояснення в Розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів Лохини

Назва ознаки		Ступінь виявлення ознаки	Код	Сорт-еталон
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: сила росту VG (a)	слабка	3	Bluetta, Weymouth
		середня	5	Patriot, Bluejay
		сильна	7	Bluecrop, Duke, Earliblue
2. (*) PQ	Рослина: габітус VG (a)	прямий	1	Ivanhoe
		напівпрямий	2	Bluetta
		розлогий	3	Jersey
3. PQ	Однорічний пагін: забарвлення VG (a)	зелене	1	Puru
		зеленувато-червоне	2	Reka
		сірувато-червоне	3	Berkeley
		червонувато-жовте	4	Heerma
		червонувато- коричнєве	5	Earliblue
		темно-червоне	6	Aron
4. QN	Однорічний пагін: міжвузля за довжиною (верхня половина) VG (a)	коротке	3	
		середнє	5	
		довге	7	
5. (*) QN	Листок: за довжиною MS / VG (b)	короткий	3	Darrow
		середній	5	Bluecrop, Patriot
		довгий	7	Collins, Berkeley, Toro

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
6. QN	Листок: за шириною MS / VG (b)	вужький	3	Emil, Heerma, Putte
		середній	5	Ama, Bluecrop
		широкий	7	Collins, Berkeley
7. QN	Листок: відношення довжина / ширина MS / VG (b)	мале	3	Gretha
		середнє	5	Patriot
		велике	7	Heerma
8. (* PQ	Листок: форма VG (b)	ланцетна	1	Weymouth
		яйцеподібна	2	Puru
		еліптична3	3	Rancocas, Earliblue
		прямокутна	4	Berkeley, Bluetta, Jersey
9. QL	Листок: забарвлення верхнього боку VG(b)	жовте	1	Geerdens
		зелене	2	
10. (* QN	Сорти з зеленим забарвленням листка. Листок: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VG (b)	слабка	3	Earliblue
		помірна	5	Berkeley, Toro
		сильна	7	Weymouth, Darrow
11. (*	Листок: форма краю VG	цілокрая	1	Blueray, Jersey
		зубчата	2	Brigitta, Rancocas

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
QL	(b)			
12.	Генеративна брунька:	слабке	3	Hele
QN	антоціанове забарвлення	помірне	5	Patriot
	VG	сильне	7	Bluecrop
	(b)			
13.	Суцвіття: за	коротке	3	Bluetta, Collins
QN	довжиною (без квітконоса)	середнє	5	Duke, Earliblue
	MS/VG	довге	7	Berkeley, Bluecrop
	(c)			
14.	Квітка: форма віночка	глечикоподібна	1	Maru
PQ	VG	дзвоникоподібна	2	
	(c)	циліндрична	3	Reka
15.	Квітка: трубка	коротка	3	Blueray
(*)	віночка за довжиною	середня	5	Heerma
QN	VG	довга	7	Collins
	(c)			
16.	Квітка: антоціанове забарвлення трубки	відсутнє або дуже слабке	1	Maru
(*)	віночка	слабке	3	Ama
QN	VG	помірне	5	Gretha
	(c)	сильне	7	Bluecrop
17.	Квітка: ребристість	відсутня	1	
QL	трубки віночка	наявна	9	
	VG			
	(c)			

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
18. QN	Плодове гроно: за щільністю VG (d)	нещільне	3	Rahi
		середнє	5	Toro
		щільне	7	Tifblue
19. (* QN	Нестиглий плід: інтенсивність зеленого забарвлення VG (d)	слабка	3	Heerma
		середня	5	Ama
		сильна	7	Berkeley
20. (* QN	Плід: розмір VG (d)	малий	3	Ama
		середній	5	Concord
		великий	7	Darrow
21. (* (+) PQ	Плід: форма в поздовжньому розрізі VG (d)	овальна	1	Northland
		округла	2	Bluecrop, Jersey
		сплюснута	3	Earliblue
22. QN	Плід: положення чашолистків VG (d)	вертикальне	1	Powderblue
		від вертикального до напіввертикального	2	
		напіввертикальне	3	Tifblue
23. QN	Плід: тип чашолистків VG (d)	відігнуті	1	Delite
		прямі	2	Powderblue
		завернуті	3	Tifblue
24. QN	Плід: діаметр основи чашечки VG (d)	малий	3	Blueray
		середній	5	Bluecrop
		великий	7	Darrow

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
25. QN	Плід: основа чашечки за глибиною VG (d)	м'яка	3	Collins
		середня	5	Blueray
		глибока	7	Heidi, Jersey
26. (* QN	Плід: інтенсивність нальоту VG (d)	дуже слабка	1	Goldtraube
		слабка	3	Gretha
		помірна	5	Ama, Bluetta
		сильна	7	Darrow, Gila
27. (* PQ	Плід: забарвлення шкірки (після видалення нальоту) VG (d)	світло-синє	1	Berkeley
		синє	2	Patriot
		темно-синє	3	Heerma
		синьо-червоне	4	Delite
28. (+ QN	Плід: за твердістю VG / MG (d)	м'яка	3	
		середня	5	O'Neil
		тверда	7	Duke
		дуже тверда	9	Rahi
29. (* (+ QN	Плід: цукристість VG (d)	низька	3	Bluetta
		помірна	5	Collins
		висока	7	Goldtraube
30. (* (+ QN	Плід: кислотність VG (d)	низька	3	Gretha
		помірна	5	Darrow
		висока	7	Ascorba, Bluecrop

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
31. (*) QL	Рослина: тип плодоношення VG (с)	лише на однорічних пагонах	1	Darrow, Patriot
		на однорічних пагонах і пагонах поточного року	2	Concord, Burlington
32. (*) (+) QN	Час розпускання вегетативних бруньок MG	ранній	3	Patriot, Weymouth
		середній	5	Bluecrop
		пізній	7	Blueray
33. (*) (+) QN	Час початку цвітіння на однорічних пагонах MG	дуже ранній	1	Patriot
		ранній	3	Weymouth
		середній	5	Berkeley
		пізній	7	Darrow
		дуже пізній	9	Jersey
34. (*) (+) QN	Сорти з плодоношенням на однорічних пагонах і пагонах поточного року. Час початку цвітіння на пагонах поточного року MG	ранній	3	O'Neal
		середній	5	JU83
		пізній	7	
35. (*) (+) QN	Час початку досягання ягід на однорічних пагонах MG	дуже ранній	1	Bluetta
		ранній	3	Blueray
		середній	5	Heerma
		пізній	7	Darrow
		дуже пізній	9	Elizabeth
36.	Сорти з плодоношенням	ранній	3	O'Neal

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
(*) (+) QN	на однорічних пагонах і пагонах поточного року	середній	5	JU83
	Час початку досягання плодів на пагонах поточного року MG	пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів Лохини

1) Пояснення, що охоплюють декілька ознак

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(а) Усі обстеження на рослинах мають бути зроблені на необрізаних кущах у стані спокою.

(б) Обстежують повністю розвинуті листки на початку літа.

(с) Усі обстеження суцвіть і квіток проводять під час повного цвітіння.

(д) Усі обстеження на плодах проводять на фізіологічно стиглих плодах.

2) Пояснення, що стосуються окремих ознак

До 1 Рослина: сила росту

Силу росту рослини визначають як загальний вегетативний приріст.

До 21 Плід: форма в поздовжньому розрізі

1

Овальна

2

округла

3

сплюснута

До 28 Плід: за твердістю

Визначають стисканням між пальцями у порівнянні з сортами-еталонами або вимірюють пенетрометром.

До 29 + 30 Плід: цукристість (29); кислотність (30)

Визначають під час дегустації у порівнянні з сортами-еталонами.

До 32 Час розпускання вегетативних бруньок

Обстежується, коли перші вегетативні бруньки почали розпускатись.

До 33 Час початку цвітіння на однорічних пагонах

До 34 Сорти з плодоношенням на однорічних пагонах і пагонах поточного року.

Час початку цвітіння на пагонах поточного року

За початок цвітіння приймають час, коли 10% квіток повністю розкрились.

До 35 Час початку досягання ягід на однорічних пагонах

До 36 Сорти з плодоношенням на однорічних пагонах і пагонах поточного року.

Час початку досягання плодів на пагонах поточного року.

За початок досягання плодів приймають час, коли 10% плодів цілком достигли.

9. Використана література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Blueberry (*Vaccinium angustifolium* Aiton; *V. corymbosum* L.; *V. formosum* Andrews; *V. myrtilloides* Michx.; *V. myrtillus* L.; *V. virgatum* Aiton; *V. simulatum* Small) (TG /137/4, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg137.pdf